

BILBAO DEKLARACIJA

(Vertimas iš originalaus teksto anglų kalba)

„STATYKIME SAUGIAI“

Europos aukščiausio lygio susitikimas dėl saugos statyboje

2004 m. lapkričio 22 d.

Įvadas:

Statyba – viena stambiausių Europos pramonės šakų. Deja, joje užfiksuojamos ir didžiausios darbuotojų saugos ir sveikatos problemos. Visuomenė ir šis pramonės sektorius dėl to patiria didžiulius žmogiškuosius ir finansinius nuostolius. Nors gerinant šios pramonės standartus ir yra pasiekta reikšmingos pažangos, dar lieka daug, ką galima ir reikia padaryti.

Atsižvelgiant į tai, kad statyba – vienas iš didžiausios rizikos sektorių, 2002-2006 m. Europos Sąjungos sveikatos ir saugos darbe strategijoje reikalaujama, kad statybos sektoriuje nuolat ir nepertraukiamai būtų stengiamasi mažinti nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų skaičių. To privalo siekti visi šio sektoriaus veiklos dalyviai.

Būtent dėl to 2004 m. Europos darbuotojų saugos ir sveikatos savaitė buvo skirta statybai. Šią savaitę organizavo Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra, glaudžiai bendradarbiaudama su savo informacinių centrų tinklu 31 šalyje ir su Europos socialinių partnerių organizacijomis; šia kampanija buvo siekiama padėti visiems sektoriaus dalyviams suvokti šį potencialą ir sukurti saugesnę, sveikesnę ir produktyvesnę darbo aplinką.

2004 m. lapkričio 22 d. Ispanijos Bilbao mieste įvyko Europos aukščiausio lygio susitikimas dėl saugos statyboje, kuriame dalyvavo šios pramonės atstovai iš visos Europos. Aukščiausio lygio susitikime buvo pripažinta, kad visos šalys turi dar labiau stengtis sumažinti nelaimingų atsitikimų skaičių ir sustiprinti profesinių ligų prevenciją.

Patikimus ir tvarius profesinės sveikatos ir saugos standartus galima užtikrinti tik tuo atveju, jei apskritai yra siekiama aukštų kokybės standartų. Savaitės „Statykime saugiai“

svarbiausias akcentas – kokybė, o pagrindinis principas – statyti aukštos kokybės pastatus ir vykdyti tokius pat puikius civilinės inžinerijos projektus. Joje taip pat pripažįstama, kad pagrindinis veiksnys, padedantis tai pasiekti – kompetentingų statybos partnerių bendradarbiavimas.

Europos aukščiausio lygio susitikime dėl saugos statyboje visos atitinkamos statybos sektoriaus šalys raginamos įsipareigoti imtis ryžtingų veiksmų nuolatinei pažangai užtikrinti, kaip reikalaujama ES sveikatos ir saugos strategijoje, visų pirma išsamiai ir veiksmingai taikant nacionalinius įstatymus, į kuriuos yra perkelta Direktyva 92/57/EEB.

Raginama imtis šių veiksmų:

- **Pirkimai – statyti saugiai**

Saugos ir sveikatos klausimai – neatskiriama sudedamoji statybos projekto dalis. Jie neapsiriboja vien tik objekto statybos etapu, bet yra svarbūs per visą objekto statymo ir tarnavimo laiką, jie susiję su projektavimu, statyba, priežiūra ir nugriovimu. Daugelio saugos ir sveikatos problemų statybos ir eksploatavimo metu būtų galima išvengti, jei į tuos klausimus būtų atsižvelgta projektavimo ir medžiagų bei paslaugų pirkimo metu. Gerai suplanuoti, gerai suprojektuoti ir kompetentingų, gerai parengtų projektuotojų bei rangovų atlikti objektai yra ne tik savaime saugesni, bet ir užtikrina, kad užsakovo investuoti pinigai duotų gerus rezultatus.

Pagal 2004 m. kovo 31 d. Direktyvos 2004/18/EB dėl viešųjų rangos darbų, tiekimo ir paslaugų sutarčių sudarymo procedūrų koordinavimo 27 straipsnį, perkančiosios institucijos gali reikalauti patvirtinimo, kad paraiškų teikėjai laikosi valstybėje narėje galiojančių nuostatų dėl darbo apsaugos ir darbo sąlygų.

Ši nuostata turėtų būti taikoma, siekiant užtikrinti darbuotojų sveikatai ir saugai skirtose direktyvose, visų pirma Pagrindų direktyvoje 89/391/EEB, Darbo įrangos direktyvoje 89/655 (su pakeitimais, padarytais Direktyvomis 95/63/EB ir 2001/45/EB) ir Laikinųjų arba kilnojamųjų statybviečių direktyvoje 92/57/EB, nustatytų reikalavimų laikymąsi. Ypač svarbu, kad šių reikalavimų būtų laikomasi projekto rengimo metu, kaip reikalauja Direktyva 92/57/EEB.

Šioje deklaracijoje sveikinamos iniciatyvos, kurių ėmėsi kai kurios **valstybės narės**, pavyzdžiui, Jungtinės Karalystės gairės dėl viešųjų pirkimų. Ji visiškai remia 2005 m. **Komisijos Užimtumo ir socialinių reikalų generalinio direktorato** planą gerus saugos ir sveikatos standartus integruoti į viešuosius pirkimus, įskaitant viešojo sektoriaus finansuojamus statybos projektus. Šioje deklaracijoje taip pat palaikomas praktinių gairių, kaip užtikrinti saugą ir sveikatą pirkimų etape, rengimas. Joje pripažįstama, kad nuolatinės biudžeto lėšos investicijoms į sveikatą ir saugą visuose projekto etapuose yra prasmingos gero verslo požiūriu.

- **Vykdymas – geresnis reikalavimų laikymasis**

Europos Sąjungoje pagrindinis teisės aktų, reglamentuojančių darbuotojų saugą ir sveikatą, principas – prevencija. Šie teisės aktai numato ne tik darbuotojų apsaugą, bet ir vienodas sąlygas Europos rinkoje veikiančioms įmonėms. Įstatymų vykdomosios institucijos visose valstybėse narėse stebi, kaip yra laikomasi teisės reikalavimų. 2003 m. Vyriausiųjų darbo inspektorių komitetas (VDIK) vykdė Europos statybos tikrinimo kampaniją. Jos rezultatai parodė, kad tikrintuose projektuose labai dažnai tokių reikalavimų nebuvo laikomasi, taip pat kad įvairiose valstybėse narėse įstatymų yra laikomasi skirtingai. VDIK nustatytas aukštas nelaimingų atsitikimų ir profesinių susirgimų skaičius statybos pramonėje bei įstatymų nesilaikymas nėra vien sutapimas.

Ši deklaracija ragina valstybes nares užtikrinti, kad būtų veiksmingai vykdomi visi statybos sektoriui taikomi saugos ir sveikatos teisės aktai. Pirmiausia turi būti imtasi priemonių dėl VDIK statybos darbo grupės rekomendacijų, sudarytų remiantis 2003 m. kampanijos rezultatais. Ypač svarbu, kad tikrinimų metu būtų išlaikytas ir nuolat didinamas dėmesys saugai ir sveikatai statybos sektoriuje, užtikrinant, kad visose valstybėse narėse būtų taikomi veiksmingi įstatymų vykdymo metodai ir sistemos¹.

- **Gairės – geros teisės reikalavimų laikymosi praktikos perėmimas**

Greta saugos ir sveikatos teisės aktų būtina parengti gaires, kurios padėtų paaiškinti, kaip galima įgyvendinti teisės reikalavimus, ir tokiu būdu keistis gera teisės reikalavimų laikymosi praktika. Tai ypač svarbu daugeliui šio sektoriaus mažų ir vidutinių įmonių (MVI).

Ši deklaracija ragina valstybes nares, bendradarbiaujant su socialinių partnerių organizacijomis, sukurti konkrečias gaires, kurias:

- užtikrintų veiksmingą teisės aktų įgyvendinimą;
- aprašytų gerą praktiką projekto rengimo metu, kuri užtikrintų, kad apie savo pareigas visų pirma žinotų darbų užsakovai, projektuotojai, rangovai, subrangovai ir koordinatoriai;
- užtikrintų, kad visos gairės ir informacija būtų tikslingai taikomos konkrečioms pramonės poreikiams.

Be to, ši deklaracija ragina **Darbuotojų saugos ir sveikatos agentūrą** remti šį procesą ir pasirūpinti, kad būtų galima pasinaudoti visa turima svarbia informacija apie gerą praktiką.

- **Saugių ir sveikų statybos darbų projektavimas**

Ši deklaracija ragina Europos projektuotojų bendruomenę per savo atstovaujančias organizacijas, tokias kaip **Europos architektų tarybą** (EAT), **Europos civilinės statybos inžinierių tarybą** (ECSIT) ir **Europos inžinerijos konsultacinių tarnybų asociacijų federaciją** (EIKTF), remtis jau atliktu šioje srityje darbu ir visomis išgalėmis

¹ VDIK ataskaitą ECC 2003-1042, 2004 4 29, pavadintą „2003 m. VDIK Europos statybos kampanija“ galima rasti http://europe.osha.eu.int/good_practice/sector/construction/slic/

kuo labiau didinti projektavimo saugos ir sveikatos aspektus, kurie yra sudedamoji statybos proceso dalis.

Visų pirma ši deklaracija ragina Europos projektuotojų bendruomenę projektuoti taip, kad kur tik įmanoma neliktų rizikos, o kur neįmanoma, būtų aiškiai įvardinta visa likusi rizika visuose kuriamuose projektuose. EAT, ECSIT ir EIKTF dirbs su įvairiems pramonės sektoriams atstovaujančiomis organizacijomis, siekdamas ištirti ir nustatyti veiksmus, kurių Europos projektuotojų bendruomenė gali pagrįstai imtis saugai statybos aikštelėse padidinti, ir šią informaciją teiks savo organizacijoms narėms.

- **Saugos ir sveikatos rezultatų per socialinių partnerių įsipareigojimus gerinimas**

Socialinis dialogas ir susitarimai dėl darbuotojų saugos ir sveikatos – pagrindinės priemonės, kuriomis užtikrinami būtini pagrindinių dalyvių, būtent, darbdavių, t. y. visokio dydžio statybos įmonių, nuo MVĮ iki stambių grupių, vykdančių bet kokią statybos ir civilinės inžinerijos veiklą, bei darbuotojų, įsipareigojimai iš tikrųjų gerinti saugą ir sveikatą statybos sektoriaus darbo vietose.

Todėl šis aukščiausio lygio susitikimas sveikina ir remia veiksmus, įrašytus į Europos statybos pramonės socialinių partnerių **Europos statybos pramonės federacijos** (ESPF) ir **Europos statybos ir medžio pramonės darbuotojų federacijos** (ESMPDF), paskelbtą jungtinę deklaraciją², visų pirma:

- prioritetus prevencijai konkrečiose srityse, įskaitant nelaimingų atsitikimų ir sergamumo skaičiaus mažinimo tikslinius planus;
- išplėstinį mokymą;
- socialinių partnerių bendradarbiavimą projekto ir statyb vietės lygiu;
- įvertintus rezultatus ir veiklos ataskaitas.

Šis aukščiausio lygio susitikimas taip pat sveikina ir remia veiksmus, įrašytus į **Europos statybininkų konfederacijos** chartiją³, kuria siekiama toliau gerinti saugą ir sveikatą mažose ir vidutinės įmonės ir amatininkų darbe:

- geriau informuojant amatininkus ir MVĮ bei jų darbuotojus apie jų teises pareigas ir atsakomybę saugos ir sveikatos srityje. ESK nacionalinės organizacijos savo tinklalapiuose įsipareigoja sukurti sveikatos ir saugos skyrių ir aktyviai skleisti sveikatos ir saugos informaciją tarp savo narių;
- kuriant sveikatos ir saugos ekspertų tinklą, per kurį būtų keičiamasi iniciatyvomis ir įrodytomis geros praktikos idėjomis ir bendradarbiaujama.

Prisimindami konferenciją „Veiksminga intervencija ir socialinis dialogas profesinės saugos ir sveikatos srityje“ (2004 m. rugsėjo 15-17 d., Amsterdamas), ES pirmininkaujantys Nyderlandai pabrėžia šių veiksmų įgyvendinimo svarbą.

² ESPF ir ESMPDF jungtinę deklaraciją galima rasti adresu www.fiec.org ir www.efbww.org

³ ESK chartiją galima rasti ESC tinklalapyje <http://www.eubuilders.org/>

Tolesnės priemonės:

Bilbao deklaracija ragina visas ją pasirašiusias šalis vykdyti savo įsipareigojimus ir pateikti ataskaitas apie pasiektą pažangą ir tolesnes iniciatyvas **būsimame aukščiausio lygio susitikime dėl saugos statyboje**, kurį Agentūra organizuos 2006 m. birželio mėn. ir kurioje dalyvaus visos suinteresuotos šalys, kurios prisijungė prie šios deklaracijos.

Siekiant parengti tolesnį aukščiausio lygio susitikimą, palengvinti keitimąsi informacija apie šią deklaraciją pasirašiusių šalių vykdomas iniciatyvas ir skatinti bendradarbiavimą bei jungtinius veiksmus ją įgyvendinant, įsteigiamas **Statybos saugos forumas**.

Priimta Bilbao, 2004 m. lapkričio 22 d.

Ulrich Paetzold
Europos statybos pramonės federacija

J. Antonio Calvo Delgado
Europos statybininkų konfederacija

ARCHITECTS' COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DES ARCHITECTES D' EUROPE

John Graby
Europos architektų taryba

Harrie Bijen
Europos statybos ir medžio pramonės darbuotojų federacija

Pablo Bueno Tomás
Europos inžinerijos konsultacinių tarnybų asociacijų federacija

Diana Maxwell
Europos civilinės statybos inžinierių taryba

Henk Schrama
Europos Sąjungai pirmininkaujančių Nyderlandų
Socialinių reikalų ir darbo ministerija